

Irvin Venyš, foto: Michael Romanovský

Jiří Hlaváč, foto: Zdeněk Chrapek

Dny Bohuslava Martinů

Dialogy v houslovém klíči

Nadace Bohuslava Martinů pořádá takřka tři plná desetiletí každoročně festival a soutěž mladých hudebníků s jednotným názvem Dny Bohuslava Martinů. Jak se spojení rodilo, kdo za ním stál, jak bylo profilováno a jak se jeho dnešní podoba shoduje s vývojem, nebo odlišuje od původního záměru? Rozhovor o tom povedou Jiří Hlaváč a Irvin Venyš, dva vynikající klarinetisté a rovněž poslední ředitelé Nadace Bohuslava Martinů. Jak si rozdělili role dotazovaného a odpovídajícího a podle jakého klíče?

TEXT: IRVIN VENYŠ, JIŘÍ HLAVÁČ

Tak, jak byli navyklí z realizace notových zápisů skladeb, které spolu veřejně provedli nebo nahráli. Když hraje jeden, druhý mu do toho nezasahuje a umí poslouchat. A potom si role vymění a vnímají další záměr a realizaci. Abychom mohli hrát, musíme umět poslouchat, abychom mohli odpovídat, musíme se naučit ptát. Abychom mohli řídit, musíme spolupracovat se všemi účastníky a mít společnou chuť vyřešit vše.

I. V. V čem bylo hlavní úskalí přípravy festivalové dramaturgie a produkce soutěže, poté co jsi relativně nečekaně převzal vedení nadace a festivalu?

J. H. V roce 2017, po úmrtí skladatele, kolegy a kamaráda Václava Riedlbaucha, jsem přešel ze správní rady na jeho místo v řízení Nadace Bohuslava Martinů. Samozřejmě jsme už dlouho předtím navzájem konzultovali dramaturgické nastavení festivalu Dny Bohuslava Martinů i systém Soutěže Nadace Bohuslava Martinů. Někdy jsme se v názorech rozcházel a přeli se, ale vždy jsme hledali optimální řešení, aby bylo evidentní, kam chceme a musíme obě akce směřovat. Já například tvrdil, že jediným rezidenčním autorem festivalu má být Martinů, Václav chtěl představovat jeho následovníky. Hledali jsme

společně také další spolupřadatele, kteří ve svých projektech, jež Nadace Bohuslava Martinů finančně podporovala, uváděli špičková nastudování skladatelova operního, symfonického, sborového či komorního repertoáru. A tak se k našim festivalovým koncertům připojila Národní divadla v Praze, Brně, Ostravě, Česká filharmonie, Symfonický orchestr Českého rozhlasu, Český spolek pro komorní hudbu. V rámci organizace soutěže mladých interpretů jsem měl zcela volnou ruku a Václav plně respektoval mé dvacetileté zkušenosti spojené s řízením Mezinárodní hudební soutěže Pražské jaro či mezinárodní rozhlasové soutěže Concertino Praga.

I. V. Ze své čerstvé zkušenosti s festivalem a soutěží vím, že objem práce je opravdu obrovský, a to i vzhledem k „velikosti“ realizačního týmu. V čem pro tebe spočívala ukrytá odměna?

J. H. Já nemám rád argumenty, že něco nejde, když to vůbec nezkusím. Přišel jsem s myšlenkou, že na akci, jako jsou Dny Bohuslava Martinů, má participovat také veřejná sféra. Martinů nám po dlouhá desetiletí dělá skvělou reklamu po celém světě, a je absurdní, aby se jeho festival financoval jen

z jeho peněz. Tedy z toho, co přinesou tantiémy z uvádění jeho díla v zahraničí či tuzemsku. Příznám se, že mě tato úvaha pobuřovala, a tak jsme zkusili ji-

hudby to zachránit nemohly. Repertoár soutěže požaduje vždy skladbu Bohuslava Martinů, a tak jsem flétnisty, díky Sonátě pro flétnu a klavír, klarinetisty

J. H. V čem vidíš důležitost a přednosti monotematického festivalu a soutěže a v čem i eventuální problémy?

I. V. Obrovskou předností právě „našeho“ festivalu je rozsah díla Bohuslava Martinů, ale i žánrů a vlivů, pod kterými Martinů jednotlivé skladby komponoval. Je autorem Kuchyňské revue aneb Pokušení svatouška hrnce, díla s dadaistickou tematikou, kde je možné slyšet charleston, ale i tango, úchvatnou část s „dusnou“ atmosférou a sólovým violoncellem, ale například i skladby Ronda s ryzí tematikou folkloru nebo velmi komplikovaného Klavírního koncertu č. 4 Inkantace. Komponoval však

konkurenčním „trhu“ artificiální hudby v Praze problematické, zároveň je nutné podotknout, že jako každý rok i v letošním roce na festivalu zazněla díla Britena, Bartóka, Ravela, Janáčka a mnoha dalších velíkáňů. Jméno Martinů tedy zastřešuje festival a vytváří hudební a kulturní „melting pot“ vydatného svěžího hudebního pokrmu, jehož jednou složkou či kořením je právě hudba rodáka z Poličky.

J. H. Jak si představuješ další dramaturgickou profilaci Dnů Bohuslava Martinů, provázanost s uměleckými subjekty v tuzemsku i zahraničí?

interpretovány špičkovými umělci. To je, myslím, zásadní devízou festivalu. To, že se v poslední době jednalo o české umělce napříč generacemi, kteří si co

už budeme pracovat jen s jeho uměleckým a lidským odkazem. Jak si představujeme podporu a pomoc novým projektům, které

Natálie Toperczerová a Pavol Pražanica, foto: Zdeněk Chrapek

nou variantu a strategii. Dny Bohuslava Martinů mají mít širokou podporu naší kulturní sféry, protože ji zásadním způsobem obohacují. Dnes už je jasné, co jsem chtěl obhájit a prosadit, povedlo se a to je moje největší odměna. Rozbily se předsudky, zlovyky a rutina.

I. V. V Nadaci Bohuslava Martinů jsi zanechal nesmazatelnou stopu a jsem rád, že jsi ochoten se svými zkušenostmi pokračovat i ve správní radě nadace. Jak ze svého pohledu vidíš další směřování Soutěže Nadace Bohuslava Martinů?

J. H. Hudební soutěže sleduji po dlouhá desetiletí. Nemám přesnou evidenci, ale odhaduji, že jsem byl za svůj život ve dvou stovkách národních a mezinárodních porot. A díval jsem se, učil se a srovnával. Soutěži Nadace Bohuslava Martinů chyběla účast hráčů na dechové nástroje a obory kategorií komorní

a trumpetisty, kteří mají sonatiny s klavírem, spojil do jedné soutěžní kategorie. Výsledky potvrzují, že to byl správný umělecký i marketingový vklad. A navíc v soutěži se u všech oborových kategorií vyžaduje také skladba českého autora napsaná po roce 1959. Tímto krokem plníme i propagaci naší hudby autorů druhé poloviny 20. století až po naši současnost. Takovýchto soutěží jsem moc nepoznal, v podstatě jsem nepoznal žádnou jinou. A výsledek? Vítězové Anna Paulová, Matouš Zukal či loňský vítěz houslové kategorie Kristian Mráček už odvádějí svoji kumštýřskou práci a široká hudební veřejnost o nich má přehled.

V pódiové praxi se spolu často střídáme na různých postech s klarinetem či saxofonem v ruce, viz naše společná kreační při světové premiéře Dvojkoncertu pro klarinet, saxofon a orchestr Hanuše Bartoně, a tak si role vyměníme i v rámci tohoto rozhovoru.

Bennewitzovo kvarteto, foto: Zdeněk Chrapek

i velmi kvalitní literaturu pro děti, sbory a mohl bych pokračovat velmi dlouhým výčtem skladeb různorodého nástrojového či hlasového obsazení. Zmínil jsi slovo marketing, v tomto ohledu může být zaměřením na jednoho skladatele, i když světového renomé, na vysoce

Matouš Zukal, foto: Petra Hajská

do kvality nezadají se zahraniční špičkou, mě jen těší. Rád bych v budoucnu zařadil více koncertů, kde spolu budou umělci tvořit komorní uskupení přímo pro festival, čímž se ještě více podpoří jedinečnost festivalu. Zároveň tím bude nadále vznikat archiv nahrávek nejen hudby Martinů jako doklad především českého interpretačního umění naší doby. Samozřejmě festival nemusí být striktně národní a určitě se posluchači na koncertech setkají s některými zajímavými zahraničními hosty, ale převaha špičkových českých umělců napříč generacemi bude i nadále zásadním rysem. Samozřejmě provázanost s výše zmíněnými uměleckými subjekty, Českou filharmonií, Symfonickým orchestrem Českého rozhlasu a dalšími, bychom rádi nadále udrželi.

J. H. Máme zde naši společnou codu. Rok 2029 završí sedmdesátiletý úsek chránění díla Bohuslava Martinů. Potom

budou spojeny s Bohuslavem Martinů – jasnou stálící světové hudby 20. století?

I. V. Naším úkolem nadále zůstává zakořenit jméno Bohuslava Martinů skrze jeho hudbu do srdcí, duší i myslí hudebníků, ať už jsou mladí, staří, té nejvyšší interpretační úrovně, či hrající pouze pro svou vlastní radost, a to stejně plátí samozřejmě o posluchačích. Byl bych rád, kdyby se hudba Bohuslava Martinů stala neodmyslitelnou součástí kulturního života u nás, ale i v zahraničí, pro svou srdečnost, ale i nesporný národní charakter.

J. H. Já budu rád, když se naši interpreti budou jeho hudbou nadále zabírat, když bude pokračovat Souborné vydání jeho díla nakladatelstvem Bärenreiter a když posluchači budou vnímat Martinů jako ověřenou hudební a duchovní hodnotu. ☒